

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1926 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om anslag för tilldelande av pris åt uppfinnare av lantbruksmaskiner.

(1:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen nr 203 i första kammaren av herr *Johansson, Johan Bernhard, m. fl.* och nr 295 i andra kammaren av herr *Osberg m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte anslå ett belopp av 50,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att efter noggrann prövning tilldelas uppfinnare av lantbruksmaskiner som pris i enlighet med det värde uppfinningen kan anses äga.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Över motionerna har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat den 26 mars 1926 dagtecknat yttrande av lantbruksstyrelsen. Häri har styrelsen anfört följande.

Såsom i förevarande motioner anförts, hava hittills pris enligt kungörelsen den 1 juli 1918 (nr 598) angående pris åt uppfinnare av lantbruksmaskiner utdelats i nio fall. En i ärendet verkställd utredning visar, att i ett par fall någon tillverkning ej alls kommit till stånd och att i vissa andra fall tillverkning i större skala ännu ej förekommit. Tre av de nio prisbelönta lantbruksmaskinerna synas emellertid av de inkomna uppgifterna att döma hava fått något större spridning.

Det lär därför kunna ifrågasättas, huruvida det av 1918 års riksdag anvisade anslaget till dylika pris i avsevärd mån verkat befruktande på uppfinnarverksamheten, åtminstone där denna varit inriktad på i det praktiska livet användbara idéer och uppslag. I vissa fall lär det ej utan fog kunna antagas, att uppfinningen nog kommit till utförande utan statens direkta medverkan.

Om än åtskilliga omständigheter synas föranleda tvivel, huruvida det sålunda anvisade anslaget medfört därmed avsedda fördelar för jordbruket, så lär det dock icke kunna förnekas, att tillgång till medel för ifrågasvarande ändamål under vissa omständigheter kan vara av ej ringa betydelse. Lantbruksstyrelsen tillåter sig i sådant avseende upprepa vad styrelsen i skrivelse den 20 mars 1918 angående användningen av förenämnda, av samma års riksdag anvisade anslag i ämnet anfört. Lantbruksstyrelsen anförde sålunda härvid bland annat följande:

»Då det i allmänhet torde vara fallet, att en uppfinning av den betydelsefulla beskaffenhet, att den förtjänar att belönas med statsmedel, när

den föreligger fullt färdig i form av en redan förefintlig maskin, tillförsäkrar uppfinnaren ej endast skälig ersättning för havda kostnader och arbete utan även större eller mindre vinst, torde det kunna sättas ifråga, huruvida ej den praktiska nyttan för såväl det allmänna som för uppfinnarna av det av riksdagen för här ifrågavarande ändamål anvisade anslaget bleve störst, om belöningar från detsamma utdelades i första rummet, om ock icke utslutande, åt sådan uppfinnare, vilken å ena sidan kunde förete ritning, respektive modell till lantbruksmaskin eller del därav, varav med åtminstone med tämlig säkerhet framginge, att uppfinningen i fråga innebure ett lovande uppslag, men vilken å andra sidan ej utan understöd såge sig i stånd att fullfölja uppfinningens fullbordande. Riksdagens beslut rörande anvisandet av anslaget i fråga synes heller icke utesluta en sådan bestämmelse. Det torde emellertid icke vara lämpligt att nu träffa sådana bestämmelser, att det därigenom helt omöjliggjordes att med pris belöna uppfinnare, vilken företer en fullt färdig och i utförd maskin redan förefintlig uppfinning, men synas pris av detta slag endast undantagsvis böra förekomma.»

Lantbruksstyrelsen hyser fortfarande den uppfattning, som kommit till synes i ovanstående uttalande, och vill styrelsen förty förorda, att anslag beviljas för ifrågavarande ändamål.

Utskottet.

Lantbruksstyrelsen, som visserligen förordat anvisande av nytt anslag för pris till uppfinnare av lantbruksmaskiner, har emellertid å andra sidan uttalat, att det kunde ifrågasättas, huruvida det nuvarande anslaget för sådant ändamål i avsevärd mån verkat befruktande på uppfinnarverksamheten, åtminstone där denna varit inriktad på i det praktiska livet användbara idéer och uppslag, samt att det i vissa fall ej utan fog kunde sägas, att uppfinningen nog kommit till utförande utan statens direkta medverkan. Enligt vad utskottet inhämtat återstår ock ännu av det för 1918 anvisade anslaget 12,500 kronor. Vid angivet förhållande och då utskottet är förvissat, att därest Kungl. Maj:t skulle finna att ytterligare medel för ifrågavarande ändamål böra beredas, Kungl. Maj:t icke skall underlåta att göra framställning i ämnet till riksdagen, kan utskottet icke biträda motionerna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motioner I: 203 och II: 295 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 april 1926.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 47.